

Verslag bewonersavond Hollandsche IJsselgebied, thema zonne-energie

Datum: 13 februari 2025

Locatie: Het Zendstation, Biezendijk 3, 3412 KB Lopikerkapel

Aantal deelnemers: ca. 200

Status: Definitief

1. Context

Gemeente IJsselstein heeft de ambitie om 50 Gigawattuur per jaar aan hernieuwbare elektriciteit op eigen grondgebied op te kunnen wekken. De gemeenteraad van IJsselstein heeft in oktober 2024 besloten dat ze dit met zonnevelden wil doen en dat onderzocht moet worden of (een deel van) deze opgave in het Hollandsche IJsselgebied kan worden ingevuld. Op donderdag 13 februari is een bewonersavond georganiseerd door de gemeente IJsselstein, waarop dit onderwerp, samen met het project Groen Groeit Mee is besproken. Deze vond plaats in het Zendstation in Loperkapel.

De avond startte met een toelichting op het project 'Groen Groeit Mee', waarin wordt gewerkt aan een samenhangend plan voor het gebied. Dit plan zal onder andere natuurontwikkeling, waterberging, recreatie en duurzame landbouw omvatten. Deze thema's zijn per stuk toegelicht. Vervolgens was er specifieke aandacht voor het thema zonne-energie.

Zonne-energie is een urgent thema, en Gemeente IJsselstein wil een uitnodigingskader opstellen. Daarin wil ze initiatiefnemers van zonneparken uitnodigen om een zonnepark te ontwikkelen om bij te dragen aan de opgave. De gemeente wil hiervoor de randvoorwaarden bepalen, bijvoorbeeld dat het alleen kan in specifieke zones en onder bepaalde voorwaarden. Op de bewonersavond werd dit besproken, met als doel om meer inzicht te krijgen welke zones de bewoners van het gebied kansrijk en passend vinden en onder welke voorwaarden zonnevelden eventueel mogelijk zijn.

2. Algemeen beeld van de avond

Het thema zonne-energie is een belangrijk thema voor de bewoners in het gebied. Veel bewoners zien het als een bedreiging voor hun leefomgeving en dreigen hun uitzicht en hun woongenot te verliezen. Zij zien het liefst dat de gemeente geen ruimte biedt voor zonne-energie in het Hollandsche IJsselgebied en dat er gezocht wordt naar een andere geschikte plek.

Over het algemeen staat een groot gedeelte van de deelnemers negatief tegenover eventuele komst van zonneparken in het gebied. Zij zien zonneparken als een verstoring van het landschap en een vermindering van de kwaliteit van hun woonomgeving. De zorgen die worden geuit gaan over impact op het (open) landschap, impact op het groene karakter, vermindering van het landbouwareaal en het risico van waardevermindering van hun woning.

Er zijn meerdere vragen gesteld over de nut en noodzaak van zonnevelden. Zo vragen deelnemers zich af in hoeverre alle daken al worden benut, of de zonneparken wel op het elektriciteitsnet kunnen worden aangesloten en of de opgewekte elektriciteit wel nodig is.

Enkele deelnemers zijn wel overtuigd van de nut- en noodzaak van de productie van duurzame energie. Zij vragen om een zorgvuldige inpassing in het landschap.

Ondanks dat deelnemers over het algemeen negatief staan tegenover de zonneparken, waren de meesten bereid om constructief mee te denken over de mogelijke oplossingen. Meerdere deelnemers geven aan dat zij kansen zien in combinatie met de bestaande plannen voor het aanleggen van nieuwe zones met natuur. Zij zien deze kansen met name in de noordwestzijde van het gebied (het gedeelte aan de Noord-IJsseldijk). Zonnepanelen zouden zich volgens hen binnen het groen moeten begeven zodat ze niet zichtbaar zijn vanaf de straat en vanaf de woningen aan de Noord-IJsseldijk. Diverse bewoners van de Noord-IJsseldijk hebben wel hun zorgen geuit over het verdwijnen van het open uitzicht, wanneer dit zou gebeuren. De zuidwestzijde wordt door bewoners minder geschikt geacht voor zonnevelden vanwege het open karakter van het gebied. Het eventueel inpassen van zonnepanelen in het gebied zal het open karakter aantasten.

➔ Meer details zijn te lezen in paragraaf 4: Samenvatting vragenformulier.

Foto 1: Een volle zaal tijdens de introductie van de gemeente.

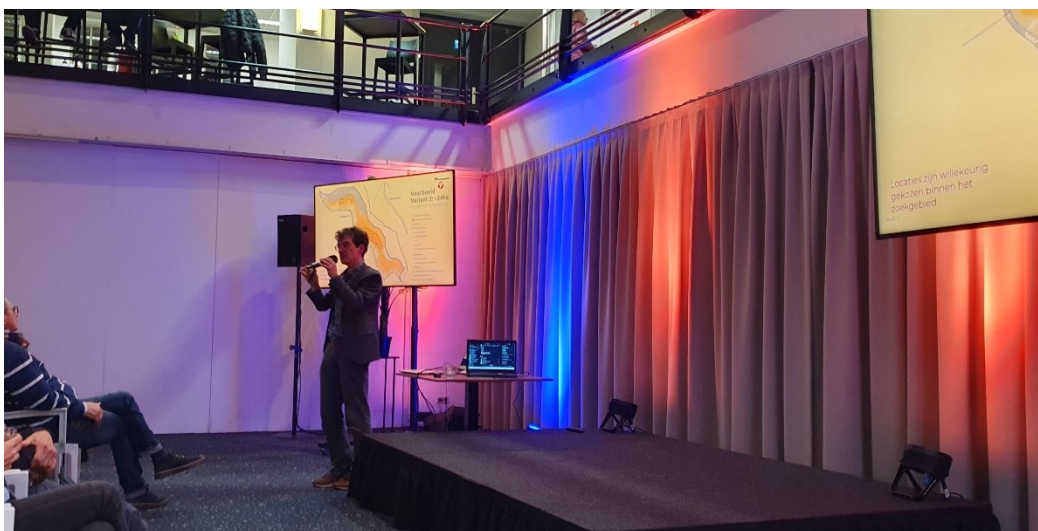

Foto 2: Frank Stroeken tijdens zijn presentatie.

Foto 3: Bewoners in gesprek over de zoekgebieden.

3. Presentatie en advies Wing

Gemeente IJsselstein wordt in dit proces ondersteund door de bureaus Wing en Pondera. Frank Stroeken van bureau Wing heeft op de bewonersavond een presentatie gegeven over de verschillende keuzes die voorliggen.

Op de onderstaande afbeelding is zichtbaar welke gebieden in aanmerking komen voor de ontwikkeling van zonne-energie. Dit zijn in de basis de agrarische gebieden. Natuurgebieden en gebieden die in transformatie zijn naar natuurgebieden worden minder kansrijk geacht. Dit leidt tot de zoekgebieden 1, 2, 3 en 4, die zichtbaar zijn op onderstaande kaart.

In deze presentatie zijn drie varianten gepresenteerd, elke variant gaat op een andere manier om met zonne-energie in het gebied. Deze varianten zijn bedoeld om de keuzemogelijkheden weer te geven.

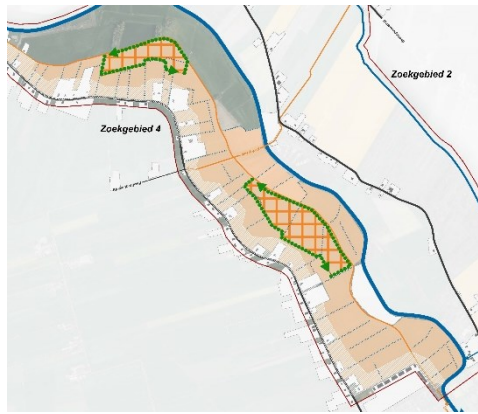
Er zijn drie varianten besproken:

- Variant A: **Geïntegreerde bosweides** (zoekzone noordoostzijde)
- Variant B: **Grote clusters op de stroomrug** (zoekzone zuidwestzijde)
- Variant C: **Kleine weides aan de Achtersloot** (zoekzone zuidwestzijde)

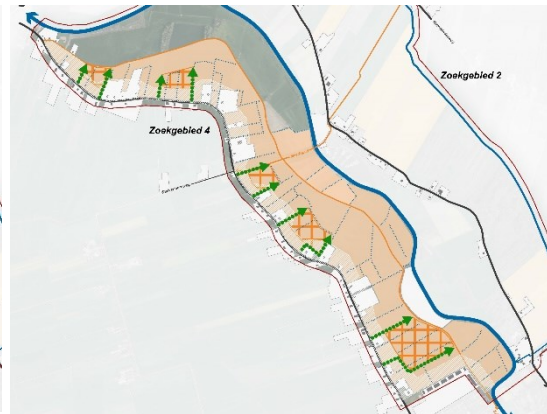
Op de onderstaande kaarten is weergegeven hoe deze varianten eruit kunnen zien.

Variant A

Variant B

Variant C

Frank Stroeken geeft vanuit landschappelijk perspectief het volgende advies: “De zone aan de noordoostzijde (variant A, zoekgebieden 1,2 en 3) van de Hollandsche IJssel is meer geschikt voor zonnevelden dan de zone aan de zuidwestzijde (variant B en C, zoekgebied 4). De noordoostzijde is in transformatie van een open gebied naar een meer besloten gebied. Dit komt onder andere door aanleg van bosstroken en natuur. In deze zone kunnen de zonneparken ingepast worden binnen het nieuw aan te leggen natuurgebied. Door te werken met natuurlijke randen kan het zicht op de zonnevelden vanaf de Noord IJsseldijk zoveel mogelijk worden onttrokken. De zuidwestzijde is vanwege haar blijvende open karakter minder geschikt voor zonneparken, deze zullen in dit landschap zichtbaar aanwezig zijn. Zijn advies aan de gemeente is om zich eerste instantie te richten op de noordoostzijde van het gebied en te onderzoeken of de opgave daar kan worden ingevuld. Mocht dit niet (volledig) lukken, dan zou er naar andere zoeklocaties in de gemeente gezocht moeten worden. Deze moeten worden afgewogen met zoekgebied 4.”

Tijdens de presentatie zijn de volgende opmerkingen gemaakt en de volgende vragen gesteld:

- Wat zijn de criteria voor wat past en kan voor het plaatsen van zonnevelden binnen het projectgebied?
- Wat gaat de politiek eraan doen als hier geen zonnevelden passen?
- Waarom geen windturbines langs de A2 terwijl het in Lopik wel op dezelfde manier kan?
- Zijn zonnepanelen niet zijn achterhaald? Bieden ze voldoende perspectief?
- Waarom wordt er niet breder gekeken naar compensatie van energie op landelijk niveau en waarom doen we dit binnen de gemeentegrenzen? Waarom mogen hier zonnevelden geplaatst worden en wie bepaalt dit?
- Waarom zijn de locaties in variant B en C willekeurig? En waarom aan een historisch lint (Achtersloot)?

- Ik heb een huis gebouwd aan Noord IJsseldijk, waarbij ik de grond heb gekocht van de provincie. Gronden zijn verworven uit uitgekochte boeren. De ontwikkeling van het plan van Staatsbos is prima, maar daar zit geen rek in. Nu dit weer, er lijkt geen samenwerking gaande.
- In de zomer loopt het energienet vast, we produceren te veel en lopen helemaal vast.
- Worden er regels gesteld aan de hoogte van de zonnepanelen?
- De beste cultuurgronden liggen langs de rivier, waarom bedenken we om daar de zonnevelden neer te leggen? Leg ze achter in de polder!
- Raar hoe er gesproken wordt over grondeigenaren. Respectloos. Ga eerst in gesprek met de agrariërs.
- Hoe groot is de kans dat er zonnevelden komen? Kan dit gebied toch weer van tafel verdwijnen?
- Als je de zonnepanelen combineert met waterberging, hoe ga je dan om met de hoogte van de panelen om?
- Waarom gaan we geen windturbines kopen op de Noordzee?
- Kunnen we geen geluidsscherm van zonnepanelen langs de A12 plaatsen?
- Het is nu toch omgekeerde wereld? Je gaat toch eerst criteria opstellen voor je op zoek gaat!
- Dikke kabel is een directe concurrent van de particulier opwek? Kan dat ook andersom ook werken?
- Wat is de status van het advies van de bewoners aan de gemeente?
- Er is geen vraag naar zonne-energie.
- Zijn er al gesprekken met energieleveranciers?
- Eerst presentaties over het mooier maken van IJsselstein, maar dit gaat er juist tegenin. Hoe voorzie je dat je gaat recreëren tussen de zonnepanelen?
- Wat was eigenlijk de opdracht? Was het 'zoek 36 ha in het gebied' of was het 'breng de mogelijkheid voor zonne-energie in beeld'?
- Er wordt aangeraden om pas als zoekgebied 1, 2 & 3 geen optie zijn, zoekgebied 4 te gaan afwegen met andere gebieden in de gemeente. Waarom wordt er niet direct al deze vergelijking aangaan?

De vragen zijn op de bewonersavond beantwoord. Ze zullen ook worden opgenomen in de Q&A die op de website van de gemeente te lezen is.

4. Samenvatting vragenformulier

Bij de bijeenkomst was er een vragenformulier beschikbaar waarop deelnemers hun input konden geven. Via dit vragenformulier zijn de volgende reacties gegeven.

Reacties uit de enquête (samenvatting)

❖ *Past de functie zonne-energie in het Hollandsche IJsselgebied? Waarom wel/niet?*

De meerderheid van de deelnemers geeft aan zij het niet passend vindt in het Hollandsche IJsselgebied, omdat:

- Het wordt gezien als een verstoring van het landschap;
- Het historisch karakter van (delen van) het gebied kunnen worden aangetast;
- Er landbouwgrond zal moeten verdwijnen om deze functie mogelijk te maken.

- Het een bedreiging vormt voor de natuurwaarden in het gebied
- Zij eraan twijfelen of zonne-energie voldoende bijdraagt aan de energietransitie omdat deze alleen op zonnige dagen elektriciteit produceert.
- Het een gebied is dat door veel mensen intensief wordt gebruikt, zij vinden zonne-energie passender in gebieden met minder bewoners en passanten.
- Het stroomnet vol zit en daardoor vooralsnog geen nieuwe zonnevelden of windturbines kunnen worden aangesloten,

Een aantal deelnemers geeft aan dat de functie zonne-energie wel passend is in het gebied. Zij geven aan:

- Dat een 'verstopt' zonnepark een goede oplossing kan zijn omdat het dan niet zichtbaar is;
- Dat zonne-energie passend is, mits het is geïntegreerd met natuur en recreatie;
- Dat zonne-energie passend is, mits de omvang van de zonneparken beperkt is.

❖ *Hoe kan zonne-energie gecombineerd worden met andere opgaven in het Hollandsche IJsselgebied (bijv. natuur, water, landbouw, recreatie)?*

Een deel van de deelnemers geeft aan dat dit niet mogelijk is. Zij geven de volgende argumenten:

- Het gaat ten koste van natuur en het leefgebied van vogels en vleermuizen.
- Het is niet te combineren met recreatie en natuur: een omgeving met zonnepanelen geeft geen ontspanning.
- Zonne-energie kan alleen op daken
- Er is te weinig ruimte. Zonne-energie is niet te combineren met andere opgaven zonder de andere opgaven te kort te doen.
- Er worden vraagtekens geplaatst bij de recreatieopgave. Moet dat ook in het Hollandsche IJsselgebied?

Anderen zien kansen voor:

- Integratie van zonnevelden in bosweides;
- Combineren van zonnevelden met aanleg van nieuwe natuur of bos
- Zon-op-water, bijvoorbeeld op toekomstige waterberging;
- Zonneparken met bomenrijen er omheen.

❖ Variant A: *Wat zijn de voordelen, nadelen en aandachtspunten van deze variant?*

- Een voordeel dat veel deelnemers noemen is dat de zonnepanelen hier zo kunnen worden ingepast in het bos, zodat ze niet zichtbaar zijn vanaf de straat. Dat kan niet in het meer open gebied aan andere zijde van de rivier;
- Inpassing in het groen in deze zone tast het open landschap niet aan;
- Een nadeel dat vaker genoemd is, is dat door omliggende natuur schaduw op de panelen kan vallen, waardoor de opbrengst lager wordt.
- Omwonenden zijn bang dat zonnevelden in hun omgeving de waarde van hun huis laat dalen.
- In deze variant wordt met aaneengesloten vlakken gewerkt en dat geeft een eentonig beeld.

- Het open zicht vanuit de Noord IJsseldijk verdwijnt hierdoor.
- Door de toekomstige bouw van woningen in Rijnenburg is dit gebied nodig ten behoeve van recreatie. Het is niet raadzaam om 36 hectare hieraan te onttrekken voor zonne-energie opwekking.

Een aantal deelnemers is negatief omdat zij zonnepanelen per definitie niet ziet zitten. Meerdere deelnemers spreken hun voorkeur uit voor deze variant ten opzichte van de andere varianten, zo noemt een aantal deelnemers dit 'de minst slechte oplossing'.

Aandachtspunten zijn onder andere:

- Luister naar de mensen die in deze omgeving wonen;
- Zorgen voor minimale zichtbaarheid;
- Behoud van het wandelgebied;
- Goede omliggende beplanting of bos;
- De afstemming met andere ontwikkelingen in het gebied: maak één plan;
- Zorg voor een goede waterhuishouding
- Kijk naar de impact op het elektriciteitsnet. Probeer de elektriciteit lokaal te benutten, bijvoorbeeld voor het laden van elektrische auto's.
- De zonnevelden kunnen hoger geplaatst worden zodat het bodemleven meer kansen krijgt. Hierbij wel ervoor zorgen dat de velden vanaf de weg en fietspad uit het zicht liggen door (nieuwe) begroeiing.
- Zonnepanelen mogen niet dominant worden in het gebied

❖ Variant B: Wat zijn de voordelen, nadelen en aandachtspunten van deze variant?

- Meerdere deelnemers geven aan dat bij deze variant het bestaande open landschap wordt aangetast. Deelnemers geven aan dat dit landschap unieke (cultuurhistorische) waarden heeft;
- Meerdere deelnemers geven aan dat de zonnepanelen in deze variant te dicht bij woningen kunnen komen te staan;
- Het zicht vanaf het fietspad op de zonnepanelen (Zuid IJsseldijk) wordt meerdere keren genoemd. Dit heeft impact op de recreatie.
- Mogelijk voordeel is verhoudingsgewijs de kleinste impact op de omgeving t.o.v. de energie opbrengst.
- Er is geen zicht op afname van de zonnestroom in de directe omgeving, het zou daarom via het elektriciteitsnet getransporteerd moeten worden.

Aandachtspunten die zijn genoemd, zijn:

- Het zicht vanuit de bebouwing;
- De openheid van het landschap: zet er geen (hoge) panelen in;
- Behoud cultuurhistorische waarden van het landschap: monumenten aan de Achtersloot en de verkavelingsstructuur.
- De eigendomsstructuur. Er zijn veel verschillende eigenaren die kleine percelen hebben.
- Het behoud van het leefgebied van de weidevogels.
- Omwonenden zijn bang voor waardedaling van hun huis.

Variant C: Wat zijn de voordelen, nadelen en aandachtspunten van deze variant?

- Voor deze variant gelden volgens veel deelnemers dezelfde bezwaren als voor variant B: het aantasten van het open landschap en de zichtbaarheid vanuit de Achtersloot en de Zuid IJsseldijk.
- Meerdere deelnemers geven aan deze variant te versnipperd te vinden. Zonneparken zijn zo op meerdere plekken prominent aanwezig.
- Men vraagt zich af in hoeverre er met deze variant voldoende energieopbrengst behaald kan worden.
- "Hiermee verdwijnt het landelijke gevoel van het gebied"
- Een deelnemer geeft aan dat deze variant blijvende impact heeft op het aanzicht en de verkavelingsstructuur van de Achtersloot. Deze aantasting blijft ook als zonnevelden na enkele jaren mogelijk niet meer nodig zijn.

Aandachtspunten zijn*:

- Behoud van natuurwaarden en cultuurhistorische waarden in het gebied
- Het risico op veel planschade als gevolg hiervan
- Impact op de recreatieve functie van het gebied
- Bij variant 3 is meermaals verwezen naar aandachtspunten bij variant B.

❖ *Welke overige opmerkingen of aandachtspunten wilt u meegeven?*

Hieronder een greep uit de reacties. Reacties met dezelfde strekking zijn samengevoegd.

- Deelnemers geven aan dat het proces en de bijeenkomst chaotisch zijn verlopen;
- Een deelnemer geeft aan dat er te weinig participatie heeft plaatsgevonden en dat buurtbewoners te laat en onvoldoende zijn geïnformeerd.
- Zonnevelden tasten het Hollandsche IJsselgebied in grote mate aan.
- Kijk naar alternatieve locaties en kijk naar alternatieve mogelijkheden zoals zon op daken, windenergie en kernenergie;
- Probeer het op een andere manier: participeer in windenergie elders;
- "Mensen met gezond verstand kiezen hier niet voor. Dit is geen oplossing";
- "Het is nodig, we snappen het. Maken jullie iets moois, natuurlijks van!";
- "Heroverweeg of zonnevelden de juiste oplossing is";
- "Zorg dat de criteria helder zijn, dan is de keuze uitlegbaar en toetsbaar".
- Hebben zonnevelden nog wel zin in deze tijd waarin netcongestie speelt?
- Hoe zit het met netcongestie? Worden zonnepanelen op woningen uitgezet op een zonnige dag, zodat het zonnepark elektriciteit kan opwekken?
- "De gemeenteraad van IJsselstein heeft kennelijk besloten dat er geen windmolens zullen worden geplaatst. De motieven hiervoor kennen wij niet. Jammer dat om deze reden windmolens geen onderdeel van de voorlichting en discussie konden uitmaken."
- Er zijn zorgen over de aanlegfase van de zonneparken en de (verkeers)overlast die dat met zich meebrengt.

5. Het vervolgproces

Dit verslag wordt gebruikt voor:

- Het opstellen van het advies aan de gemeente, door de adviesgroep duurzame energie. Deze adviesgroep bestaat uit bewoners en uit vertegenwoordigers van (belangen)organisaties.
- Het opstellen van het (concept-)uitnodigingskader zonne-energie voor het Hollandsche IJsselgebied.

Het verslag van de bijeenkomst zal als bijlage bij het raadsvoorstel worden gevoegd. De gemeenteraad zal de inhoud van het verslag meenemen in het maken van een afweging bij de besluitvorming over het uitnodigingskader zonne-energie.